

LBRIS

We know
books

Kristin Hannah

PRIVIGHETOAREA

Traducere din limba engleză
RUXANDRA TÂRCĂ
GABRIEL TUDOR

LITERA

București

Capitolul 1

9 aprilie 1995

COASTA OREGON

Dacă am învățat ceva în lunga mea viață, acel ceva este asta: în dragoste, aflăm cine dorim să fim; în război, aflăm cine suntem de fapt. Tinerii din zilele noastre doresc să știe totul despre oricine. Ei cred că dacă discuți despre o problemă o vei rezolva. Eu provin dintr-o generație mai liniștită. Înțelegem valoarea uitării, atracția reinventării.

Însă, în ultima vreme, mă trezesc gândindu-mă la război și la trecutul meu, la oamenii pe care i-am pierdut.

Pierdut.

Sună ca și când i-aș fi rătăcit pe cei dragi mie; sau poate chiar i-am lăsat undeva, unde nu era locul lor, și mi-au întors spatele, prea tulburați ca să-mi mai calce pe urme.

Nu sunt pierduți. Și nici nu s-au dus într-un loc mai bun. Au dispărut. Acum, că mă apropii de sfârșitul vieții, știu că durerea, la fel ca regretul, se instalează în ADN-ul nostru și rămâne pentru totdeauna o parte din noi.

Am îmbătrânit în lunile de după moartea soțului meu și după diagnosticul pe care l-am primit. Pielea mea ridată seamănă cu o bucată de hârtie cerată, pe care cineva a încercat să o netezească și să o refolosească. De multe ori, ochii îmi joacă feste: în întuneric, în lumina farurilor, când plouă. Faptul că, mai nou, nu mă mai pot baza

pe vedere e înspăimântător. Poate de asta mă pomenesc privind în urmă. Trecutul are o limpezime pe care nu o mai regălesc la prezent.

Vreau să îmi imaginez că o să îmi găsesc liniștea după ce nu voi mai fi, că îi voi vedea pe toți cei pe care i-am iubit și i-am pierdut. Sau, cel puțin, că voi fi iertată.

Însă știu prea bine că e cam greu.

Casa mea, denumită Piscurile de către magnatul afacerilor cu chereștea, care a construit-o în urmă cu mai bine de o sută de ani, este scoasă acum la vânzare, iar eu mă pregătesc să mă mut, pentru că așa crede fiul meu că ar trebui să fac.

Încearcă să aibă grijă de mine, să îmi arate cât de mult mă iubește în această perioadă foarte dificilă, așa că tolerez felul lui de a mă controla. Ce-mi pasă unde mor? Despre asta e vorba, de fapt. Deja nu mai are importanță unde trăiesc. Acum îmi înghesui într-o cutie viața de lângă plajă, din Oregon, unde m-am stabilit cu aproape cincizeci de ani în urmă. Nu vreau să iau prea multe cu mine, ci doar un singur lucru.

Întind mâna spre mânerul suspendat ce acționează treptele spre pod. Iar scara se desfășoară din tavan aidoma unui domn care întinde mâna.

Treptele șubrede se clatină sub picioarele mele în timp ce urc în pod, unde miroase a putregai și mucegai. Un singur bec se leagănă atârnat deasupra. Trag de cablu.

Mă simt ca și când m-aș afla în cala unui vapor vechi cu abur. Pereții sunt acoperiți cu lambriuri late de lemn; pânzele de păianjen fac crăpăturile să pară de argint și atârnă sub forma unor jurubițe din spațiile dintre lambriuri. Tavanul este atât de înclinat, că nu pot sta în picioare decât în centrul încăperii.

Văd balansoarul pe care îl foloseam când nepoții mei erau mici, apoi un leagăn vechi și un căluț de lemn uzat fixat pe arcuri ruginite, precum și scaunul pe care fiica mea l-a recondiționat când era bolnavă. De-a lungul peretelui, sunt stivuite cutii etichetate cu „Crăciun“, „Ziua Recunoștinței“, „Paști“, „Halloween“, „Veselă“, „Sport“. În acele cutii se află lucruri pe care nu prea le mai folosesc, însă de care nu mă îndur să mă despart. În ceea ce mă privește, să recunosc

că nu voi mai împodobi un brad de Crăciun înseamnă să mă las învinsă, iar eu nu am știut niciodată să renunț. Înghesuit în colț este obiectul pe care îl caut: un cufăr vechi marinăresc, acoperit cu abțibilduri de voiaj.

Fac un efort și trag cufărul greu până în mijlocul podului, chiar sub becul atârnat. Mă așez lângă el, însă durerea pe care o simt în genunchi e sfâșietoare, așa că mă las în șezut.

Pentru prima dată în treizeci de ani, ridic capacul cufărului. Compartimentul de sus e înțesat de amintiri de bebeluși. Pantofiori, mulaje de mâini din ceramică, desene în creion populate cu personaje din bețișoare și sori zâmbitori, carnete de note, poze de la recitalul de dans.

Ridic sertarul din cufăr și îl las deoparte.

Amintirile de pe fundul cufărului alcătuiesc un morman dezordonat: mai multe jurnale îngălbenite, legate în piele; un teanc de vederi vechi, legate laolaltă cu o panglică albastră de satin; o cutie de carton îndoită la un colț; un set de cărți subtiri de poezie de Julien Rossignol și o cutie de pantofi cu sute de fotografii alb-negru.

Deasupra lor se află o bucată de hârtie îngălbenită și ștearsă.

O ridic cu mâini tremurânde. E o *carte d'identité*, o carte de identitate de pe vremea războiului. Văd fotografia mică, de pașaport, a unei femei tinere. *Juliette Gervaise*.

– Mamă?

Îmi aud fiul pe treptele de lemn care trosnesc, iar pașii lui se armonizează cu ritmul bătăilor inimii mele. M-a strigat oare și mai devreme?

– Mamă? N-ar trebui să fii aici sus. La naiba! Treptele.astea sunt instabile. Vine lângă mine. O căzătură, și...

Îi ating pantalonul și scutur ușor din cap. Nu pot privi în sus.

– Te rog, nu.

Este tot ce pot spune.

Îngenunchează, apoi se așază. Îi simt mirosul de aftershave, un parfum discret și aromat la care se adaugă un iz de miros de țigară. A fumat pe furiș o țigară afară, un obicei la care renunțase cu mulți ani în urmă și pe care l-a reluat după diagnosticul meu recent.

Nu am nici un motiv să îmi exprim dezaprobarea. E doctor. Știe el mai bine.

Îmi vine să arunc cartea de identitate în cuțar, să trântesc capacul și să îl ascund din nou. Asta am făcut o viață întreagă.

Acum sunt pe moarte. Poate că nu va fi rapid, dar nu va fi nici lent, și mă simt obligată să arunc o privire în urmă, către viața mea.

– Mamă, plângi.

– Da?

Vreau să îi spun adevărul, dar nu pot. Această neputință mă stânjenește și mă face să mă rușinez. La vârsta mea, n-ar trebui să îmi fie frică de nimic, cu atât mai puțin de trecutul meu. Spun doar atât:

– Vreau să iau cuțărul ăsta.

– E prea mare. O să mut într-o cutie mai mică lucrurile pe care le vrei.

Zâmbesc în fața încercării lui de a se impune.

– Te iubesc și sunt bolnavă din nou. Astea sunt motive pentru care ți-am îngăduit să fii autoritar cu mine, dar încă n-am murit. Vreau să iau cuțărul cu mine.

– Dar ce-ți trebuie din el? Acolo nu sunt decât mâzgălelele noastre și alte porcării.

Dacă i-aș fi spus adevărul cu mult timp în urmă, sau dacă aș fi dansat, și aș fi băut, și aș fi cântat mai mult, poate că m-ar fi văzut pe mine, și nu doar o mamă obișnuită și de nădejde. Iubește o versiune incompletă a mea. Mereu am crezut că asta îmi doream: să fiu iubită și admirată. Acum cred că aș vrea să fiu cunoscută cu adevărat.

– Consideră asta ultima mea dorință.

Îmi dau seama că are de gând să-mi spună să nu vorbesc astfel, însă îi e teamă să nu îi tremure vocea. Își drege glasul.

– Ai învins moartea de două ori până acum. O vei face din nou.

Amândoi știm că nu e adevărat. Sunt slăbită și nesigură. Nu pot să dorm sau să mănânc fără ajutor medical.

– Bineînțeles că o vei face.

– Vreau doar să te știi în siguranță.

Zâmbesc. Americanii pot fi atât de naivi.

Cândva, împărtășeam același optimism. Credeam că lumea e un loc sigur. Dar asta se întâmpla cu mult timp în urmă.

– Cine e Juliette Gervaise? Întreabă Julien, și sunt ușor uimită să aud acel nume din gura lui.

Închid ochii, iar în bezna cu miros de mușcegai și de vieți apuse, mintea mea trasează o linie înapoi, peste ani și continente. Împotriva voinței mele – sau poate în acord cu ea, cine mai știe? –, îmi amintesc.

Capitolul 2

*Luminile se sting în toată Europa;
Nu le vom mai vedea aprinse în viața asta.*

Sir Edward Grey, despre Primul Război Mondial

August 1939
FRANȚA

Vianne Mauriac ieși din bucătăria răcoroasă, cu pereți acoperiți cu stucaturi, și ajunse în curtea din față. În acea dimineață minunată de vară, toată Valea Loarei era în floare. Cearșafurile albe fâlfâiau în vânt, iar trandafirii se revărsau ca un zâmbet peste zidul străvechi de piatră care le ascundea proprietatea de privirile de pe stradă. Două albine harnice bâzâiau printre flori, iar din depărtare auzi pufăitul ritmic al trenului, apoi râsul zglobiu al unei fetițe.

Sophie.

Vianne zâmbi. Fiica ei de opt ani alerga probabil prin casă, iar tatăl ei îi făcea pe voie în timp ce se pregăteau pentru picnicul de sâmbătă.

– Fiica ta e o tirană, spuse Antoine, făcându-și apariția în prag.

Se îndreptă spre ea, iar părul lui negru, pomădat strălucia în razele soarelui. Lucrase la mobilă în acea dimineață – șlefuisese un scaun care deja era neted precum satinul –, iar fața și umerii îi erau acoperite de un strat subțire de rumeguș. Era un bărbat vânjos, înalt

și lat în umeri, cu un chip aspru și o barbă neagră, țepoasă, care necesita un efort constant ca să nu îi năpădească fața.

Își petrecu brațul pe după ea și o trase lângă el.

– Te iubesc, V.!

– Și eu te iubesc!

Era cel mai adevărat lucru din lumea ei. Iubea totul la acel bărbat, zâmbetul lui, felul în care murmură în somn și râdea după un strănut, și făcea vocalize sub duș.

Se îndrăgostise de el cu cincisprezece ani în urmă, pe terenul de joacă al școlii, înainte ca măcar să știe ce e iubirea. Pentru ea, el reprezenta prima experiență în orice – primul sărut, prima iubire, primul iubit. Înainte să îl cunoască, fusese o fetiță costelivă, ciudată și frământată de neliniști, care se bâlbâia ori de câte ori se speria, ceea ce se întâmpla adesea.

O fată fără mamă.

Acum, tu vei fi adultul, îi spusese tatăl ei lui Vianne când veniseră pentru prima dată în acea casă. Avea paisprezece ani, ochii îi erau umflați de plâns, durerea ei era copleșitoare. Într-o clipă, locul acela se transformase din casa de vară a familiei într-un fel de închisoare. Nu trecuseră nici două săptămâni de la moartea lui *Maman*, când *Papa* renunțase să mai fie tată. Când sosiseră acolo, nu o ținuse de mână și nu își pusese mâna pe umărul ei. Nici măcar nu îi oferise o batistă să-și șteargă lacrimile.

D... dar sunt doar o fetiță, spusese ea.

Nu mai ești.

Privise în jos la sora ei mai mică, Isabelle, care, deși avea patru ani, încă își sugea degetul și habar n-avea ce se întâmpla. Isabelle întreba întruna când se întoarce *Maman* acasă.

Când se deschisese ușa, își făcuse apariția o femeie înaltă și slabă, cu nasul ca un robinet și ochi mici și negri, ca stafidele.

Ele sunt fetele? întrebasese femeia.

Papa încuviințase din cap.

Nu vă vor face probleme.

Se întâmplase prea repede. Vianne nici nu se dezmeticise cu adevărat. *Papa* își abandonase fetele așa cum ai arunca niște rufe murdare și le lăsase cu o străină. Diferența de vârstă dintre fete era

atât de mare, de parcă ar fi provenit din familii diferite. Vianne dorea să o aline pe Isabelle – chiar intenționase asta –, însă fusese atât de îndurerată, că îi era imposibil să se gândească la altcineva, cu atât mai puțin la un copil atât de îndărătnic și gălăgios ca Isabelle. Vianne încă își amintea primele zile aici: Isabelle urla, și Madame o bătea la fund. Vianne o implorase pe sora ei, spunându-i neîncetat, *Dumnezeule, Isabelle, nu mai țipa! Fă ce-ți spune*, însă, încă de la vârsta de patru ani, Isabelle era de nestăpânit.

Vianne ar fi fost răpusă de toate acele lucruri – suferința în urma morții mamei, durerea de a fi părăsire de tatăl lor, schimbarea bruscă din viața lor și izolarea bolnăvicioasă a lui Isabelle și nevoia acesteia de afecțiune.

Antoine fusese cel care o salvase pe Vianne. În acea primă vară de după moartea lui *Maman*, deveniseră nedespărțiți. Vianne găsisse în el un refugiu. La șaisprezece ani, era însărcinată; la șaptesprezece, era căsătorită și stăpâna de la Le Jardin. Două luni mai târziu, pierduse o sarcină și, o vreme, pe ea însăși. Așa se puteau descrie cel mai bine cele prin care trecuse. Se retrăsese în propria suferință, pe care o închisese ca într-o gogoasă de mătase, incapabilă să îi mai pese de ceva sau de cineva – în nici un caz de o soră de patru ani plângăcioasă, disperată după afecțiune.

Dar toate acestea rămăseseră în urmă. Nu erau tocmai amintiri plăcute pe care să și le dorească într-o zi frumoasă ca aceea.

Se sprijini de soțul ei în timp ce fiica lor alerga spre ei, anunțând:

– Sunt gata. Haideți să mergem!

– Ei bine, spuse Antoine zâmbind. Prințesa e gata, așa că trebuie s-o luăm din loc.

Vianne se întoarse în casă zâmbind și își luă pălăria din cârligul de lângă ușă. Cu părul ei blond-roșcat-deschis, pielea fină ca porțelanul și ochii albaștri ca marea, se proteja întotdeauna de soare. Până își fixă pe cap pălăria de paie cu boruri largi și își luă mănușile de dantelă și coșul de picnic, Sophie și Antoine ieșiseră deja pe poartă.

Vianne li se alătură pe drumul prăfuit din fața casei lor. Abia dacă era suficient de lat cât să poată trece un automobil. Dincolo de el, se întindeau lanuri nesfârșite de fân, iar ici și colo verdele era presărat cu maci roșii și albăstrele. Erau și câteva petice de pădure. În acel

colț din Valea Loarei, câmpurile erau mai degrabă destinate fânetelor decât culturilor viticole. Cu toate că era la o distanță de mai puțin de două ore de Paris cu trenul, această regiune creă impresia unei lumi complet diferite. Puțini turiști o vizitau, chiar și vara.

Din când în când, mai trecea câte un automobil sau un biciclist ori un car cu boi, însă, în general, erau singurii trecători de pe drum. Locuiau la aproape doi kilometri de Carriveau, un oraș cu mai puțin de o mie de suflete, renumit mai ales ca loc de popas în pelerinajul Sfintei Ioana d'Arc. Industria lipsea din oraș, iar slujbele erau puține, cu excepția celor de la aerodrom, mândria localității Carriveau. Singurul pe o rază de kilometri întregi. În oraș, străzile înguste, pietruite șerpuiău printre vechile clădiri vâruite, care se anevoie una de alta. De pe pereții de piatră cădea tencuiala, iar iedera ascundea starea de degradare a zidului de dedesubt, nevăzută, însă întotdeauna simțită. Sătucul fusese pavat treptat – străzi diforme, trepte neregulate, alei înfundate –, de-a lungul a sute de ani. Culorile dădeau viață clădirilor de piatră: marchize roșii sprijinite pe profile de metal negru, balcoane din schelet metalic împodobite cu ghivece de teracotă cu mușcate. Pretutindeni, ceva îți atrăgea privirea: o vitrină cu bezele în culori pastelate, coșuri mari de răchită pline cu brânză, șuncă și *sauccisson*, lăzi cu roșii, vinete și castraveți în culori vii. În acea zi însoțită, cafenelele erau pline. Bărbații stăteau la mese de metal, bând cafea, fumând țigări maro de foi și discutând aprins cu voce tare.

O zi obișnuită în Carriveau. M'sieur LaChoa mătura strada în fața localului său cu specific *saladerie*, Madame Clonet spăla geamurile prăvăliei sale de pălării, iar un grup de adolescenți se plimbau prin oraș, umăr la umăr, lovind cu piciorul în gunoaie și trecând o țigară de la unul la altul.

La ieșirea din oraș, o cotiră spre râu. Găsiră pe mal un loc înverzit și neted, iar Vianne așeză coșul și întinse pătura la umbra unui castan. Scoase din coșul de picnic o baghetă cu coajă crocantă, o bucată de brânză cremoasă, consistentă, două mere, câteva felii subțiri ca hârtia de șuncă Bayonne și o sticlă de Bollinger din '36. Îi turnă soțului ei un pahar de șampanie și se așeză lângă el, în timp ce Sophie alergă spre malul apei.

Ziuă trecu învăluită într-o atmosferă de mulțumire, sub razele calde ale soarelui. Pălăvrăgără, râseră și mâncară. Abia târziu, când

Sophie dispăru cu undița, iar Antoine împletea pentru ea o coroniță de margarete, el spuse:

– Curând, Hitler o să ne tragă pe toți în războiul lui.
Război.

În ultima vreme, toată lumea vorbea numai despre asta, iar Vianne nici nu voia să audă. Mai ales într-o zi de vară încântătoare ca aceea.

Își duse mâna la ochi și privi către fiica ei. Dincolo de râu, Valea Loarei se întindea verde și cultivată cu grijă și pricepere. Nu existau garduri sau delimitări, doar kilometri întregi de câmpuri verzi, petice de copaci și, din când în când, câte o casă de piatră sau câte un hambar. Inflorescențe albe, minuscule pluteau în aer ca niște fășii de bumbac.

Se ridică în picioare și bătu din palme.

– Hai, Sophie! E timpul să ne întoarcem acasă.

– Vianne, nu poți ignora asta.

– Ar trebui s-o caut cu lumânarea? De ce? Ești aici ca să ne protejezi.

Veselă (poate prea veselă), strânse picnicul, își adună familia și îi conduse înapoi pe drumul colbuit.

În mai puțin de treizeci de minute, se aflau la poarta masivă de lemn de la Le Jardin, casa rustică din piatră, pe care familia ei o deținea de trei sute de ani. Îmbătrânită, cu zeci de nuanțe de cenușiu, era o casă cu două etaje și ferestre cu obloane albastre care dădeau spre livadă. Iedera se cățara pe cele două hornuri, acoperind cărămizile de dedesubt. Din terenul inițial mai rămăseseră doar trei hectare. Cel de-al patrulea fusese vândut în decursul a două secole, pe măsură ce averea familiei se diminuase. Trei hectare erau suficiente pentru Vianne. Nici nu-și imagina să aibă nevoie de mai multe.

Vianne închise ușa în urma lor. În bucătărie, oale și tigăi de cupru și fontă stăteau agățate de un rastel de fier deasupra cuptorului. Mănunchiuri colorate de levănțică, rozmarin și cimbru atârnav de grin-zile de lemn expuse ale tavanului. Chiuveta de cupru, înverzită de vreme, era atât de mare cât să poți spăla în ea un câine mic.

Ipsosul de pe pereții interiori se cojea din loc în loc, dând la iveală vechea zugrăveală. Camera de zi era un amestec eclectic de mobile și țesături: divan mic tapițat, carpete Aubusson, porțelan chinezesc

vechi, creton și pânză. Unele dintre tablourile de pe perete erau excelente, poate chiar importante, altele erau opera unor amatori. Încăperea avea aspectul de talmeș-balmeș, cu lucruri adunate fără chibzuință laolaltă, al banilor iroșiți și al unui gust desuet. Oarecum neîngrijită, dar confortabilă.

Rămase în salon, privind prin ușile cu panouri de sticlă care dădeau spre curtea din spate, unde Antoine o împingea pe Sophie în leagănul pe care el însuși i-l făcuse.

Vianne își agăță ușor pălăria în cuiul de lângă ușă și își legă șorțul. În timp ce Sophie și Antoine se jucau afară, Vianne avea să pregătească cina. Înfășură un file rozaliu de mușchi de porc în șuncă tăiată gros, îl legă cu sfoară și îl rumeni în ulei încins. În timp ce carnea se cocea în cuptor, se ocupă de restul preparatelor. La opt, chiar la timp, îi chemă la masă și nu-și putu stăpâni un zâmbet când auzi tropăitul pașilor, murmurul conversației și zgomotul scaunelor ale căror picioare zgâriară podeaua când se așezară.

Sophie se așeză în capul mesei, purtând pe cap coronița de margarete pe care i-o făcuse Antoine pe malul râului.

Vianne aduse platoul, iar din el se ridică aroma de carne de porc la cuptor, șuncă crocantă și mere, totul stropit cu sos de vin, pe un pat de cartofi rumeniți. Lângă platou se afla un castron cu boabe de mază proaspete, acoperite cu unt din belșug și condimentate cu tarhon din grădină. Și, desigur, nu lipsea nici bagheta pe care o făcuse Vianne cu o dimineată în urmă.

Ca de obicei, lui Sophie nu-i tăcu gura tot timpul cinei. Din acest punct de vedere, îi semăna leit lui Tante Isabelle – o fată care nu-și putea ține gura.

Când, în sfârșit, ajunseră la desert – lapte de pasăre –, la masă se lăsă o liniște satisfăcută.

– Ei bine, spuse Vianne într-un târziu, împingând farfuria de desert pe jumătate goală, e timpul să spălăm vase.

– Ahh, *Maman!* se văicări Sophie.

– Nu te plânge, spuse Antoine. Nu ți-e îngăduit la vârsta ta.

Vianne și Sophie se duseră în bucătărie, așa cum făceau în fiecare seară, fiecare la postul ei – Vianne la chiuveta adâncă de cupru, iar Sophie la tejgheaua de piatră –, și începură să spele și să șteargă vasele.

Vianne simțea aroma dulce și pregnantă a țigării de după cină a lui Antoine, ce se răspândea în toată casa.

– Azi *Papa* n-a răs nici măcar la o poveste a mea, spuse Sophie, în vreme ce Vianne așeza vasele pe raftul de lemn de pe perete. Are ceva.

– N-a răs? Ei bine, ăsta *chiar e* motiv de îngrijorare.

– E îngrijorat din pricina războiului.

Războiul. Din nou.

Vianne își conduse fiica afară din bucătărie. Sus, în dormitorului lui Sophie, Vianne stătea pe patul dublu, ascultând cleveteala fetiței care își îmbracă pijamaua, se spală pe dinți și se băgă în așternut.

Vianne se aplecă să o sărute de noapte bună.

– Mi-e frică, spuse Sophie. Vine războiul?

– Să nu-ți fie frică, răspunse Vianne. *Papa* ne va proteja. Însă, chiar în timp ce rostea acele cuvinte, își aminti de alt moment, când mama ei îi spusese *Să nu-ți fie frică*.

Se întâmpla când propriul ei tată plecase la război.

Sophie nu părea prea convinsă.

– Dar...

– Dar nimic. Nu ai de ce să-ți faci griji. Acum culcă-te.

Își sărută din nou fiica, lăsându-și buzele să zăbovească pe obrazul fetiței.

Vianne coborî și ieși în curtea din spate. Afară, aerul nopții era înăbușitor și mirosea a iasomie. Îl găsi pe Antoine așezat pe un scaun de fier pe iarbă, cu picioarele întinse și trupul lăsat incomod pe o parte.

Veni lângă el și își puse o mână pe umărul lui. El scoase fumul de țigară și trase din nou, prelung. Apoi o privi. În lumina lunii, chipul lui părea palid și mohorât. Aproape de nerecunoscut. Duse mâna la buzunarul vestei și scoase o bucată de hârtie.

– Vianne, am fost mobilizat. Împreună cu aproape toți bărbații între optsprezece și treizeci și cinci de ani.

– Mobilizat? Dar... nu suntem în război. Nu...

– Marți urmează să mă înrolez.

– Dar... dar... tu ești poștaş.

O privi țintă în ochi și, brusc, ea simți că i se taie respirația.

– Se pare că acum sunt soldat.

Capitolul 3

Vianne știa câte ceva despre război. Poate că nu atât înțeleștirile pe care le presupunea, și zgomotul, și fumul, și sângele, cât urmările acestuia. Cu toate că se născuse în vreme de pace, primele ei amintiri erau legate de război. Și-o amintea pe *Maman* plângând în timp ce își lua rămas-bun de la *Papa*. Își amintea foamea și frigul permanent. Însă, mai presus de toate, își amintea cât de diferit fusese tatăl ei când se întorsese acasă, cum șchiopăta și ofta și cât de tăcut era. Atunci se apucase de băut și se retrăsese în el, și începuse să își ignore familia. După aceea, își amintea ușile trântite, certurile care izbucneau și apoi se transformau în tăceri incomode și faptul că părinții ei dormeau în camere separate.

Tatăl, cel care plecase la război, nu era același cu cel care se întorsese acasă. Încercase să îl facă s-o iubească; mai important, încercase să îl iubească în continuare, însă, în cele din urmă, ambele încercări se dovediseră la fel de imposibile. În anii de după ce o abandonase la Carriveau, Vianne își făcuse propria viață. Îi trimitea tatălui ei felicitări de Crăciun și de ziua lui, însă nu primise niciodată vreuna din partea lui. Vorbeau rar. Ce mai era de spus? Spre deosebire de Isabelle, care păruse incapabilă să renunțe, Vianne înțeleștise și acceptase faptul că, după moartea lui *Maman*, familia lor se destrămasse iremediabil. El era un bărbat care pur și simplu refuza să fie tatăl copiilor săi.

– Știu că războiul te sperie, spuse Antoine.

– Linia Maginot va rezista, răspunse ea, încercând să pară convingătoare. Te vei întoarce înainte de Crăciun.

Linia Maginot însemna kilometri întregi de ziduri de beton, obstacole și arme și fusese construită de-a lungul graniței germane după Marele Război, ca să apere Franța. Nemții nu vor putea să o spargă.

Antoine o luă în brațe. Mireasma de iasomie era îmbătătoare, iar ea știa deodată, cu siguranță, că, de atunci, ori de câte ori avea să mai simtă miros de iasomie, avea să își amintească de acel rămas-bun.

– Te iubesc, Antoine Mauriac, și aștept să te întorci acasă!

Apoi nu-și mai putu aminti cum ajunseseră în casă, cum urcaseră scările, cum se întinseseră în pat și se dezbrăcaseră unul pe celălalt. Își amintea doar că era goală în brațele lui, întinsă sub el, în timp ce el făcea dragoste cu ea așa cum nu mai făcuse niciodată până atunci, sărutând-o frenetic pe fiecare părticică a corpului, în timp ce mâinile păreau să o sfâșie chiar în timp ce o țineau strâns.

– Ești mai puternică decât crezi, V, spuse el mai târziu, în timp ce stăteau întinși, tăcuți, unul în brațele altuia.

– Nu sunt, șopti ea, prea încet ca el să poată auzi.

În dimineața următoare, Vianne își dori să îl poată reține pe Antoine în pat toată ziua, poate chiar să îl convingă să-și facă bagajele și să fugă ca niște hoți în noapte.

Dar unde s-ar fi putut duce? Războiul amenința întreaga Europă.

Când termină de pregătit micul dejun și de spălat vasele, deja simțea o durere în ceafă.

– *Maman*, pari tristă, spuse Sophie.

– Cum să fiu tristă într-o zi minunată de vară, când urmează să îi vizităm pe prietenii noștri cei mai buni? Vianne zâmbi ușor forțat.

Abia când ieși pe ușă și ajunse sub unul dintre merii din curtea din față își dădu seama că era desculță.

– *Maman*, spuse Sophie nerăbdătoare.

– Vin, răspunse ea, apoi o urmă pe Sophie prin curte, dincolo de vechiul porumbar (devenit șopron pentru unelte de grădinărit) și de hambarul gol. Sophie deschise poarta din spate și alergă în grădina vecină, bine întreținută, către o casuță de piatră cu obloane albastre.

Sophie bătu la ușă o dată, nu primi nici un răspuns, așa că intră.

– Sophie! se răsti Vianne, însă dojana ei fu complet ignorată.

Manierele erau de prisos în casa celui mai bun prieten, iar Rachel de Champlain era prietena cea mai bună a lui Vianne de cincisprezece ani. Se cunoscuseră la doar o lună după ce *Papa* își abandonase copiii, în mod rușinos, la Le Jardin.

De atunci fuseseră ca două surori: Vianne, slăbuță, palidă și neliniștită, iar Rachel, înaltă ca băieții, cu sprâncene care creșteau uimitor de repede și voce aida unei sirene din port. Amândouă fuseseră niște intruse până când se întâlniseră. Deveniseră nedespărțite la școală și rămăseseră prietene după aceea. Merseseră împreună la universitate și amândouă deveniseră profesoare. Ba chiar rămăseseră însărcinate în același timp. Iar acum predau în clase alăturate la școala locală.

Rachel apără în prag, ținându-l în brațe pe Ariel, fiul ei nou-născut.

Schimbară o privire. Iar acea privire purta în ea toate simțămintele și temerile celor două femei.

– Cred că azi ar trebui să bem niște vin, nu? spuse Rachel.

– Cel puțin.

Vianne își urmă prietena într-o cămăruță bine luminată, curată ca lacrima. O vază cu flori de câmp împodobea masa de lemn flancată de două scaune neasortate. În colțul sufrageriei se afla o valiză de piele, pe care stătea pălăria de fetru maro, preferata lui Marc, soțul lui Rachel. Rachel turnă vin alb în două pahare și aduse o farfurie de lut plină cu briose. Apoi, cele două femei ieșiră din casă.

În curtea mică, trandafirii creșteau de-a lungul unui tufiș de lemn căinesc. O masă și patru scaune stăteau neregulat într-un foișor de piatră. De crengile unui castan atârnavu felinare vechi.

Vianne luă o briose și mușcă din ea, savurând crema bogată de vanilie din mijloc și exteriorul crocant, cu un ușor gust de ars. Se așeză.

Rachel se așeză în fața ei, cu bebelușul adormit în brațe. Tăcerea părea să se adâncească și mai mult între ele și să se hrănească din temerile și presimțirile lor rele.

– Mă întreb dacă își va cunoaște tatăl, spuse Rachel, privindu-și copilul.

– Se vor schimba, răspuse Vianne, năpădită de aduceri-aminte. Tatăl ei luptase în bătălia de pe Somme, în care peste șapte sute cincizeci de mii de oameni își pierduseră viețile. Zvonurile despre atrocitățile nemților ajunseseră acasă împreună cu cei câțiva supraviețuitori.

Rachel își așeză copilul pe umăr și îl bătu ușor pe spate.

– Marc nu se pricepe la schimbat de scutece. Iar lui Ari îi place să doarmă în patul nostru. Deci, acum o să fie bine.

Vianne zâmbi ușor. Acea glumă nevinovată o ajută să se mai înveselească.

– Sforăitul lui Antoine e o adevărată pacoste. În sfârșit, acum o să pot dormi liniștită.

– Și putem să gătim ochiuri în apă la cină.

– Plus că avem de spălat mai puține rufe, adăugă ea, însă vocea i se frânse. Rachel, nu sunt suficient de puternică pentru asta.

– Ba sigur că ești. O să trecem împreună prin toate.

– Înainte să-l cunosc pe Antoine...

Rachel dădu din mână s-o întrerupă.

– Știu, știu. Erai slăbănoagă ca o creangă, te bălbăiai când erai agitată și aveai alergii la orice. Știu. Eram și eu pe-aici. Dar toate astea au trecut. Vei fi puternică. Știi de ce?

– De ce?

Zâmbetul lui Rachel păli.

– Știu că sunt zdrahoancă. Ca o sculptură, cum zic vânzătorii de la care cumpăr sutiene și ciorapi, însă... simt că mă doboară asta, V. Și, uneori, o să simt nevoia să mă sprijin pe tine. Bineînțeles, nu cu toată greutatea mea.

– Așadar, nu putem să ne pierdem amândouă cu firea în același timp.

– *Voilà*, replică Rachel. Cam așa e planul. Acum ar trebui să trecem la coniac sau la gin?

– E zece dimineața.

– Da, ai dreptate. Desigur. Atunci un French 75.

Martți dimineață, când Vianne se trezi, lumina soarelui se revărsa prin fereastră, învăluind bărnele expuse.

Antoine stătea pe scaunul de lângă fereastră, un balansoar din lemn de nuc pe care îl făcuse în timpul celei de-a doua sarcini a lui Vianne. Ani de zile, balansoarul gol îi privise batjocoritor. Anii sarcinilor pierdute – așa se gândea ea la ei acum. Paragina de pe tărâmul belșugului. Trei vieți pierduse în patru ani, bătaii imperceptibile de inimă și mânuțe albastre. Apoi, miracolul: un bebeluș care supraviețuise. Sophie. În lemnul aceluia scaun sălășluiau fantome miciuțe și triste, dar și amintiri plăcute.

– Poate ar trebui să o duci pe Sophie la Paris, spuse el, ridicându-se. Julien va avea grijă de voi.

– Tatăl meu și-a exprimat foarte clar părerea în privința faptului de a locui cu fiicele lui. Nu mă aștept să mă întâmpine cu brațele deschise. Vianne împinse la o parte cuvertura matlasată și se dădu jos din pat, punându-și tălpile goale pe carpeta ponosită.

– Vei fi bine?

– Eu și Sophie ne vom descurca. Oricum, te vei întoarce acasă într-o clipită. Linia Maginot va rezista. Și Dumnezeu știe că nemții nu se ridică la înălțimea noastră.

– Din păcate armele lor, da. Am scos toți banii noștri de la bancă. În saltea sunt șaiszeci și cinci de mii de franci. Să fii chibzuită, Vianne. Cu salariul tău de profesoară, ar trebui să-ți ajungă destul timp.

Femeia se simți cuprinsă de panică. Știa prea puține despre finanțele lor. Antoine se ocupa de aceasta.

El se ridică încet și o luă în brațe. Ea vru să își conserve sentimentul de siguranță pe care îl simțea în acea clipă, ca să se poată hrăni cu el mai târziu, când singurătatea și frica aveau să o arunce în brațele deznădejdiei.

Amintește-ți asta, se gândea Vianne. Felul în care lumina se răsfrângea în părul lui ciufulit, dragostea din ochii lui căprui, buzele crăpate care o sărutaseră cu doar o oră în urmă, în beznă.

Prin fereastra deschisă din spatele lor, auzi galopul lent și ritmic al unui cal care trecea pe drum și zgomotul căruței pe care o trăgea.

Era Monsieur Quillian, în drum spre piață cu florile lui. Dacă ar fi fost în curte, s-ar fi oprit și i-ar fi dăruit una, spunându-i că nu era pe măsura frumuseții ei, iar ea ar fi zâmbit, i-ar fi mulțumit și i-ar fi oferit ceva de băut.